

University of Groningen

Inleiding

Oenema-Mostert, Ineke

Published in:
Stapsgewijs onderwijs: het kind centraal

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2018

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Oenema-Mostert, I. (2018). Inleiding. In C. E. Oenema-Mostert, H. Janssens, G. Woltjer, & P. van de Kraats-Hop (editors), *Stapsgewijs onderwijs: het kind centraal: Visie op onderwijs aan 3-7 jarigen* (1 redactie, blz. 10-11). Noordhoff Uitgevers.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Inleiding

Femke, 23 jaar en specialist leerkracht jonge kind, heeft groep 1 en 2 onder haar hoede. Zij is in dit boek degene die ons aan de hand van de vele praktijkvoorbeelden meeneemt in haar overwegingen het onderwijs af te stemmen op de ontwikkeling en het leren van jonge kinderen. Ze weet nog uit haar opleiding dat een stapje terug doen en je afvragen wat je aan het doen bent, hoe en waarom, helpt om weer een beetje zicht op het geheel te krijgen.

Als leerkracht zoekt Femke steeds naar de manier waarop zij het onderwijs wil vormgeven. Er is al veel ontwikkeld, maar Femke weet ook dat kinderen pas echt gemotiveerd en betrokken leren en zich ontwikkelen als zij bezig zijn met iets dat hen echt boeit. Femke merkt dat alleen de beschrijving van wat zij doet niet voldoende is om haar onderwijs aan jonge kinderen te onderbouwen en aan anderen uit te leggen.

De samenhang tussen het waarom, het hoe en het wat is door Sinek nadrukkelijk in zijn *golden circle* benoemd aan de hand van de vraag 'Hoe verklaar je dat dingen niet gaan zoals jij verwacht dat deze zouden moeten gaan?'.

Even terug naar de dagelijkse praktijk: Femke merkt dat activiteiten die zij heeft voorbereid niet gaan zoals ze zouden moeten gaan: binnen 5 minuten zitten alle kinderen omgekeerd op de stoel en zijn ze met andere dingen bezig. Hoe kan dit? Femke kan prima vertellen wat ze doet, maar is op zoek naar de onderbouwing van de manier waarop ze het aanbod aan deze jonge kinderen vorm geeft. Zo wordt ook in het onderwijs de *golden circle* van Sinek belangrijk. Zo draagt het onderwijs bij aan het opgroeien van kinderen tot volwassenen die in staat zijn om zelf verantwoordelijk te zijn voor hetgeen je als volwassenen doet in een snel veranderende samenleving. Kinderen leren dit door de zorg van de volwassenen, ouders en leerkrachten, en de verbinding tussen de praktijk (wat), de visie op ontwikkeling en leren van jonge kinderen (waarom) en de manier waarop: het speel-leerproces (hoe).

Het wendbaar handelen in de klas wordt dan noodzakelijk. Dit handelen houdt rekening met bijvoorbeeld de bandbreedte van de ontwikkeling van het kind. Het begingedrag van het kind is dan de maat waarmee gemeten wordt als het gaat om het inrichten van een krachtige ontwikkel- en leeromgeving. De tussendoelen zijn dan geen vinklijstjes meer, maar richtinggevende stappen voor het beredeneerde aanbod. Het kind staat centraal, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor het hoe te handelen waarin het gevoel van competentie – 'ik kan het', het gevoel van autonomie – 'ik mag ook zelf beslissen', en het gevoel van relatie – 'degene die tegenover mij zit heeft interesse in mij en begrijpt mij' centraal staan. De zelfdeterminatietheorie gaat ervan uit dat elke persoon op zijn eigen manier een sterke behoefte heeft

de wereld te verkennen en te begrijpen. Deze houding laat interesse en leergerigheid en ontwikkeling ontstaan. Er groeit dan een persoon op die ondanks allerlei veranderende situaties zijn eigen besluiten kan nemen die passen bij de omstandigheden en die recht doen aan zijn gevoel van eigenwaarde: zelfverantwoordelijke zelfbepaling.

Zo draagt het onderwijs bij aan het opgroeien van kinderen tot volwassenen die in staat zijn om zelf verantwoordelijk te zijn voor hetgeen je als volwassenen doet in een snel veranderende samenleving. Kinderen leren dit door de zorg van de volwassenen, ouders en leerkrachten, en de verbinding te leggen tussen het waarom, hoe en wat.

Femkes zoektocht is ook onze zoektocht. In de onderwijspraktijk van het jonge kind horen wij steeds: 'Geef ons de woorden om uit te leggen wat wij doen', 'Van ons wordt verwacht dat wij werken met methodes, maar wij zien dat de kinderen hier nog niet aan toe zijn, de kinderen zitten binnen de kortste keren omgekeerd op de stoel, hebben geen aandacht meer, zijn niet meer betrokken', 'Hoe krijg ik ze weer gemotiveerd aan het werk?', 'Waarom lukte het de meester of de juf die ik vroeger had wel om onze interesse vast te houden zonder dat wij ons gedwongen voelden?'

Met deze uitdaging zijn wij aan het werk gegaan om de verbinding tussen het waarom, hoe en wat handen en voeten te geven voor de onderwijspraktijk. Daarbij hebben we ons steeds weer afgevraagd: 'Wat is hierover geschreven vanuit het wetenschappelijk perspectief?'

De samenhang tussen het hoe en wat is door Petra van de Kraats, leerkracht en begeleider onderbouw, op een hele beeldende manier uitgewerkt met behulp van de talloze ervaringen van Femke in de praktijk. Harry Janssens en Gerda Woltjer vormen al heel lang een schrijversteam als het gaat om de basis van ontwikkeling en leren: de sociaal-emotionele ontwikkeling. Hun inlevingswereld in de dagelijkse praktijk van het onderwijs aan jonge kinderen is een fundamentele drager van dit boek. Vele deskundigen, zoals kinderfysiotherapeuten, spraaktaaldeskundigen en docenten van de initiële opleidingen hebben met ons meegelezen en meegedacht. Dank aan allen. Juist door deze inbreng is het voor ons mogelijk geworden de *golden circle* in het onderwijs zo te schetsen dat deze in het werkveld en de opleidingen geborgd kan worden.

Het was een feest om als eindredacteur met Gerda Woltjer (redacteur), Harry Janssens, Petra van de Kraats, Rienkje van Boekel (specialist jonge kind-opleiding, verbonden aan Stenden Hogeschool) en Holger de Nooij (dramadocent iPabo) te mogen schrijven aan een uitwerking van mijn inaugurele rede 'de opdracht aan het onderwijs aan jonge kinderen'.

Groningen, juli 2017
Ineke Oenema-Mostert
Lector Early Childhood Stenden Hogeschool